Paweł Majczak*

DOI: 10.34616/150530

Nowa formuła doręczeń w postępowaniu administracyjnym

Wstęp

Funkcjonowanie administracji publicznej nie może być oderwane od rzeczywistości społeczno-gospodarczej. Ta ostatnia ulega ciągłym przemianom. Tym samym zmienia się administracja publiczna – zarówno w zakresie jej organizacji, zarządzania, modelu, jak i prawa administracyjnego ustrojowego, materialnego i procesowego. Można postawić pytanie, czy administracja kreuje rzeczywistość, czy na odwrót. Wydaje się, że nie jest w tym miejscu możliwe udzielenie jednoznacznej, jednokierunkowej odpowiedzi. Ponadto zależy to od sfer działania administracji. W jednych to administracja będzie kreatorem określonych zachowań, wzorców postępowań. W drugiej od administracji będzie wymagało się przystosowania do reguł i osiągnięć wypracowanych w jej otoczeniu. Jedną z takich sfer jest rozwój nowoczesnych technologii informatycznych. Następuje on przede wszystkich poza administracją publiczną. Rezultaty prac związanych z rozwojem tych technologii są udostępniane na bieżąco społeczeństwu, które chętnie z nich korzysta i w coraz większym stopniu oczekuje, a niekiedy wręcz domaga się wdrożenia takich technologii do funkcjonowania administracji publicznej.

W postępowaniach administracyjnych można zaproponować wyróżnienie trzech etapów wprowadzania rozwiązań z obszaru tzw. nowych technologii – komputeryzację, informatyzację oraz automatyzację. Komputeryzacja przejawiała się w wymianie narzędzi wykorzystywanych w codziennej pracy, takich jak komputery, drukarki i inne urządzenia biurowe. Informatyzacja przejawia się w wykorzystywaniu technik informatycznych w e-administracji, we wprowadzeniu narzędzi informatycznych, którymi pracownicy urzędów obsługujących organy administracji publicznej posługują się w codziennej pracy. Automatyzacja czynności administracyjnych ma polegać na wykorzystaniu rozwiniętych technologii we wspomaganiu procesów rutynowych

* Dr Paweł Majczak, Uniwersytet Wrocławski, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, Instytut Nauk Administracyjnych; ORCID 0000-0002-3275-649X.

i powtarzalnych, jak również w procesie wydawania rozstrzygnięć w indywidualnych sprawach[1].

W ostatnim czasie odnotowuje się zwiększanie rozwiązań z zakresu nowych technologii m.in. w postępowaniu administracyjnym. Wprowadzenie części z nich zostało przyspieszone ze względu na wywołany przez pandemię COVID-19 brak możliwości bezpośredniego stykania się z innymi (np. art. 39^3 k.p.a.). Inne funkcjonowały już wcześniej (np. automatyczne potwierdzenie otrzymania dokumentu elektronicznego w systemie teleinformatycznym). Szereg rozwiązań ma być wdrożonych w bliższej lub dalszej przyszłości.

Przedmiot niniejszej publikacji zostanie zawężony do zarysowania założeń zmiany sposobu doręczania pism w postępowaniu administracyjnym. Do zgłębienia tematu skłoniła autora krótka, aczkolwiek treściwa i zapadająca w pamięć rozmowa z Panem Profesorem Jerzym Korczakiem podczas Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej: „25 lat Samorządu Województwa Dolnośląskiego – dorobek i perspektywy". Rozważaliśmy wówczas, jaki kształt przyjmie nowa formuła elektronicznych doręczeń w postępowaniu administracyjnym. Zastanawialiśmy się, czy zostanie sprawnie wdrożona i jakie trudności reforma ta może napotkać na swojej drodze. Pan Profesor wskazał wówczas, że zna grono osób, które kontestują wykorzystanie nowych technologii w kontakcie z urzędem. Autor niniejszej publikacji z kolei był bliższy tezie, że konieczność wdrożenia elektronicznego systemu doręczeń w postępowaniu administracyjnym nie jest kwestią przyszłości, lecz teraźniejszością. Pozostało mu jednak w głowie kilka argumentów Pana Profesora, które nie pozwalają obecnie bezrefleksyjnie zaaprobować wszystkich propozycji i sposobu wprowadzania nowych rozwiązań.

1. Hierarchia sposobów doręczeń indywidualnych

Ustawa z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych, nie dokonując zmiany istoty zasady oficjalności *per se*, wprowadziła m.in. nowe brzmienie przepisów k.p.a. o doręczeniach indywidualnych, przesądzając o przejściu na doręczania przyjmujące za podstawę publiczną usługę rejestrowanego doręczenia elektronicznego[2] i publiczną usługę hybrydową[3] oraz wprowadzenie obowiązku

[1] Zob. art. 14 § 1b k.p.a., zgodnie z którym: „Sprawy mogą być załatwiane z wykorzystaniem pism generowanych automatycznie i opatrzonych kwalifikowaną pieczęcią elektroniczną organu administracji publicznej. W przypadku pism generowanych automatycznie przepisów o konieczności opatrzenia pisma podpisem pracownika organu administracji publicznej nie stosuje się".

[2] Dalej: PURDE.

[3] Dalej: PUH.

posiadania nowych adresów do doręczeń elektronicznych[4] (art. 61 pkt 5 u.d.e. w zw. z art. 39 i art. 39^1 k.p.a.). Pewne wątpliwości co do poprawności techniki prawodawczej budzi określenie momentu wejścia w życie nowych rozwiązań. Artykuł 39, art. 39^1 i 39^4 k.p.a. w nowym brzmieniu wprowadzono 5 października 2021 r. Zapoznając się wyłącznie z treścią k.p.a., można dojść do wniosku, że nowe rozwiązania już funkcjonują. Nic bardziej mylnego. Informacja o tym widnieje jednak dopiero w art. 155 u.d.e. oraz komunikacie Ministra Cyfryzacji wydanym na podstawie art. 155 ust. 10 u.d.e.[5] Co więcej, w niektórych przypadkach terminy wejścia w życie przepisów wykorzystujących PURDE oraz PUH różnią się (najczęściej są to daty 10 grudnia 2023 r. oraz 1 października 2029 r.), co sprawia, że obecnie znajdujemy się w okresie przejściowym, w którym organy administracji publicznej mimo wprowadzenia nowych przepisów regulujących zasady korespondencji w k.p.a. nie muszą tych regulacji stosować (okres przejściowy trwa od 5 października 2021 r. do 30 września 2029 r.)[6].

Nowe brzmienie art. 39 k.p.a. przesądza o wprowadzeniu hierarchii sposobów doręczeń pism w postępowaniu administracyjnym. Przyjmuje trzy tryby – podstawowy oraz pomocniczy (uzupełniający) I i II stopnia.

Normatywny opis podstawowego trybu doręczeń znajduje się w art. 39 § 1 k.p.a. Zgodnie z tym przepisem domyślną formą doręczeń indywidualnych jest doręczenie przez organ administracji publicznej pisma na ADE. Od tej reguły przewidziane zostały dwa wyjątki pod postacią doręczenia na konto w systemie teleinformatycznym organu albo doręczenia w siedzibie organu. Tryb ten nie przewiduje możliwości doręczania przez pracowników organu albo przez inne upoważnione osoby.

Tryb pomocniczy I stopnia został przewidziany w art. 39 § 2 k.p.a. Znajdzie on zastosowanie w razie braku możliwości doręczenia w trybie podstawowym. Wówczas organ administracji publicznej doręczy pisma za pokwitowaniem przez operatora wyznaczonego z wykorzystaniem PUH albo przez swoich pracowników lub przez inne upoważnione do tego osoby.

Tryb pomocniczy II stopnia normuje art. 39 § 3 k.p.a. wskazujący, że w przypadku braku możliwości wykorzystania trybu podstawowego oraz po-

[4] Dalej: ADE.

[5] Komunikat Ministra Cyfryzacji z dnia 29 maja 2023 r. w sprawie określenia terminu wdrożenia rozwiązań technicznych niezbędnych do doręczania korespondencji z wykorzystaniem publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego lub publicznej usługi hybrydowej oraz udostępnienia w systemie teleinformatycznym punktu dostępu do usług rejestrowanego doręczenia elektronicznego w ruchu transgranicznym, Dz. U. poz. 1077.

[6] Zob. M. Adamczyk, *Korespondencja elektroniczna z organem administracji publicznej w okresie przejściowym*, „Studia Prawnoustrojowe" 2022, nr 58, s. 7-18.

mocniczego II stopnia organ doręczy pisma przesyłką rejestrowaną albo przez swoich pracowników lub przez inne upoważnionego osoby lub organy.

Przepisy k.p.a. nie zawierają kompleksowej regulacji materii doręczeń w nowej formule. W wielu kwestiach zajdzie konieczność współstosowania u.d.e. oraz pr. poczt., do których odsyłają *expressis verbis* przepisy rozdziału 8 k.p.a. Stawia się tezę, zgodnie z którą k.p.a. zawiera cechy regulacji ramowej. Z kolei u.d.e. reguluje zasady komunikacji z udziałem podmiotów publicznych modelowo. Przepisy u.d.e. powinno się traktować systemowo – z uwzględnieniem regulacji szczególnych, takich jak normujące poszczególne postępowania z udziałem podmiotów publicznych[7].

2. Tryb podstawowy doręczeń indywidualnych

2.1. Podstawowe pojęcia

Artykuł 39 § 1 k.p.a. posługuje się dwoma pojęciami wymagającymi wyjaśnienia. Mowa w nim o: „adresie do doręczeń elektronicznych" oraz „systemie teleinformatycznym organu".

Pojęcie adresu do doręczeń elektronicznych należy rozumieć zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 1 u.d.e. Stosownie do tego przepisu jest to adres elektroniczny podmiotu korzystającego z PURDE lub PUH albo z KURDE[8], umożliwiający jednoznaczną identyfikację nadawcy lub adresata danych przesyłanych w ramach tych usług. Przepis ten zawiera kolejne pojęcia posiadające swoje definicje legalne. Pierwszym jest pojęcie adresu elektronicznego zdefiniowane w art. 2 pkt 1 u.ś.u.d.e. Dla zbudowania jego pełnej definicji niezbędne jest odwołanie się do kolejnych pojęć, o których mowa w definicji poprzedniej, takich jak: system teleinformatyczny (art. 2 pkt 3 u.ś.u.d.e.), sieć telekomunikacyjna (art. 2 pkt 35 pr. telekom.) itd. Drugim pojęciem zawartym w definicji adresu do doręczeń elektronicznych jest PURDE[9], która stanowi usługę rejestrowanego doręczenia elektronicznego, świadczoną przez operatora wyznaczonego[10] (art. 2 pkt 8 u.d.e.).

[7] A. Cebera, *Nowa procedura doręczeń elektronicznych w postępowaniu administracyjnym*, „Ius Novum" 2023, nr 2, s. 161.

[8] Kwalifikowana usługa rejestrowanego doręczenia elektronicznego, dalej: KURDE.

[9] Zdefiniowana w art. 3 pkt 36 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylającego dyrektywę 1999/93/WE, Dz. Urz. UE L 257 z 28.08.2014 r., s. 73 – dalej: rozporządzenie 910/2014.

[10] Zob. art. 3 pkt 13 pr. poczt.

Trzecim pojęciem jest PUH oznaczająca usługę pocztową[11], świadczoną przez operatora wyznaczonego, jeżeli nadawcą przesyłki listowej jest podmiot publiczny (art. 2 pkt 7 u.d.e.). Czwartym pojęciem jest KURDE, oznaczająca usługę rejestrowanego doręczenia elektronicznego, która spełnia wymogi w art. 44 rozporządzania 910/2014 (art. 2 pkt 3 u.d.e. w zw. z art. 3 pkt 37 i art. 44 rozporządzania 910/2014).

Analiza treści przywołanych przepisów prowadzi do wniosku, że zawierają one w wielu miejscach techniczne pojęcia, które z pewnością będą stanowiły punkt odniesienia dla podmiotów tworzących systemy teleinformatyczne obsługujące doręczenia elektroniczne. Z punktu widzenia organu administracji publicznej stosującego przepisy k.p.a. nie będą one odgrywały decydującej roli. Stąd w niniejszym opracowaniu zrezygnowano z kompleksowego ich zdefiniowania. Dla zapewnienia prawidłowości procedury administracyjnej większego znaczenia nabierają odpowiedzi na pytania o relacje między adresem do doręczeń elektronicznych a adresem poczty elektronicznej (e-mailem) oraz kontem ePUAP, katalogiem podmiotów, wobec których należy stosować podstawowy tryb doręczeń indywidualnych, źródłem pozyskania adresu do doręczeń elektronicznych przez organ oraz momentem doręczenia.

2.2. Doręczenia na adres do doręczeń elektronicznych

2.2.1 Relacje między adresem do doręczeń elektronicznych a adresem poczty elektronicznej (e-mailem) oraz kontem ePUAP

Komunikacja elektroniczna z organami administracji publicznej była możliwa jeszcze przed wejściem w życie u.d.e. i nowelizacją przepisów k.p.a., które wprowadziła. Fundamentalne znaczenie dla rozwoju tego rodzaju komunikacji miało ustanowienie obowiązku posiadania przez organy publiczne elektronicznej skrzynki podawczej (ESP[12]) zlokalizowanej na elektronicznej platformie usług administracji publicznej (ePUAP[13]).

Przed 5 października 2021 r. art. 63 § 1 k.p.a. wskazywał, że podania mogą być wnoszone m.in. za pomocą środków komunikacji elektronicznej przez ESP organu administracji publicznej. W wyniku błędnej interpretacji przepisu oraz być może zbyt mało klarownego przekazu medialnego propagującego elektroniczne załatwianie spraw w urzędzie, podania były przesyłane do urzędu na adres e-mail. ESP oraz adresu e-mail nie można utożsamiać.

[11] Zob. art. 2 ust. 1 pkt 3 pr. poczt.
[12] Zob. art. 3 pkt 17 u.i.d.p.r.z.
[13] Zob. art. 3 pkt 13 u.i.d.p.r.z.

Praktyka postępowania w takim przypadku była różna – albo uznawano, że taki mail nie wywołuje skutków prawnych, o czym informowało się wnoszącego podanie oraz pouczano o dopuszczalnych środkach jego wniesienia przez ESP albo wzywano do usunięcia braków formalnych w postaci uzupełnienia własnoręcznego podpisu. Z dniem 5 października 2021 r. ustawodawca przesądził jednoznacznie, że: „Jeżeli przepisy odrębne nie stanowią inaczej, podania wniesione na adres poczty elektronicznej organu administracji publicznej pozostawia się bez rozpoznania" (art. 63 § 1 *in fine* k.p.a.).

Wyjaśniając relacje między ESP na platformie ePUAP a ADE w ramach PURDE, można w uproszeniu wskazać, że ADE w ramach PURDE jest nowszą, aczkolwiek niekompatybilną z ESP na platformie ePUAP i e-mailem metodą realizacji usług elektronicznego doręczenia. Na chwilę obecną nie ma możliwości przesłania korespondencji z konta ePUAP na ADE i odwrotnie[14]. EPUAP i ESP docelowo mają zostać usunięte na rzecz nowszego rozwiązania. Kluczowe znaczenie w relacjach między ESP i ePUAP a ADE i PURDE posiadają przepisy art. 147 i art. 148 u.d.e. Pierwszy wprowadza tzw. regułę równoważności skutków doręczenia korespondencji przez ePUAP z doręczeniem korespondencji z wykorzystaniem PURDE w okresie przejściowym (od 5 października 2021 r. do 30 września 2029 r.). Drugi z przepisów wskazuje, że: „Zgromadzona w ePUAP korespondencja jest dostępna dla posiadacza konta użytkownika lub elektronicznej skrzynki podawczej w ePUAP w sposób umożliwiający jej przeglądanie, kopiowanie i usuwanie do dnia 30 września 2029 r.". Po upływie tego terminu z ePUAP zostaną usunięte konta użytkownika i ESP wraz z ich zawartością.

2.2.2. Katalog podmiotów obowiązanych do posiadania adresu do doręczeń elektronicznych

Obowiązek posiadania ADE jest zróżnicowany w zależności od kategorii podmiotu. Jest to obligatoryjne dla podmiotów publicznych (art. 8 u.d.e.) oraz podmiotów wymienionych w art. 9 u.d.e., takich jak adwokat wykonujący zawód; radca prawny wykonujący zawód; doradca podatkowy wykonujący zawód; podmiot niepubliczny wpisany do rejestru przedsiębiorców. Posiadanie ADE przez podmiot niepubliczny jest fakultatywne (art. 10 u.d.e.). Oznacza to, że aby nowa formuła doręczeń mogła funkcjonować na pełną skalę, konieczne jest przekonanie osób fizycznych do założenia takiego adresu[15].

---

[14] A. Cebera, *op. cit.*, s. 164.

[15] Wniosek o założenie adresu do doręczeń elektronicznych można złożyć np. przez internet pod adresem https://www.gov.pl/web/gov/uzyskaj-adres-do-e-doreczen-u-publicznego-dostawcy-uslugi-e-doreczen.

W przypadku podmiotów niepublicznych oraz wymienionych w art. 9 u.d.e. ADE może być powiązany z PURDE albo KURDE. W przypadku podmiotów publicznych powiązanie to może być tylko z PURDE.

2.2.3. Baza adresów elektronicznych

Do prawidłowego funkcjonowania nowej formuły doręczeń niezbędne jest stworzenie bazy adresów elektronicznych[16] będącej rejestrem publicznym, w którym gromadzone są ADE (zob. rozdział 3 u.d.e.). Z art. 39 § 1 k.p.a. normującym tryb podstawowy doręczeń koresponduje art. 39^1 k.p.a. wskazujący, że pisma doręcza się stronie lub innemu uczestnikowi postępowania na: ADE wpisany do BAE, a w przypadku pełnomocnika – na ADE wskazany w podaniu, albo ADE powiązany z KURDE, za pomocą której wniesiono podanie, jeżeli ADE strony lub innego uczestnika postępowania nie został wpisany do BAE.

Zgodnie z art. 7 § 1 u.d.e. wpis ADE do BAE jest równoznaczny z żądaniem doręczania korespondencji przez podmioty publiczne na ten adres. Przepis ten z jednej strony wiąże założenie takiego adresu z wyrażeniem żądania doręczania pism przy jego wykorzystaniu. Z drugiej nakłada na organ administracji publicznej obowiązek doręczania pism na ten adres, a tym samym sprawdzenia, czy adresat pisma figuruje w BAE.

2.2.4. Moment doręczenia pisma przy wykorzystaniu publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego

Ustalenie momentu doręczenia pisma następuje na podstawie 39^4 k.p.a. w zw. z art. 42 i 41 u.d.e. i różni się w zależności od tego, czy doręczenie następuje do podmiotu publicznego, czy niepublicznego.

Korespondencja zostaje doręczona na ADE podmiotu niepublicznego w chwili odebrania korespondencji, natomiast do podmiotu publicznego w chwili wpłynięcia korespondencji. Odebranie dokumentu elektronicznego definiowane jest jako każde działanie adresata posiadającego ADE, powodujące, że adresat dysponuje dokumentem, który wpłynął na ten adres, i może zapoznać się z treścią odebranego dokumentu. Wpłynięcie dokumentu elektronicznego na ADE postrzegane jest jako zaistnienie warunków technicznych umożliwiających adresatowi odebranie doręczanego dokumentu.

Nowe przepisy przewidują również instytucję fikcji doręczenia, lecz tylko w przypadku doręczeń do podmiotu niepublicznego. Wówczas uznaje się, że dowód otrzymania jest wystawiany po upływie 14 dni od dnia wpłynięcia ko-

[16] Dalej: BAE.

respondencji przesłanej przez podmiot publiczny na ADE podmiotu niepublicznego, jeżeli adresat nie odebrał go przed upływem tego terminu (art. 41 ust. 1 pkt 3 u.d.e.). Korespondencję uznaje się za doręczoną w dniu następującym po upływie 14 dni od wskazanego w dowodzie otrzymania dnia wpłynięcia korespondencji na ADE podmiotu niepublicznego (art. 42 ust. 2 u.d.e.).

W przypadku doręczania pism drogą elektroniczną nie można wykluczać wystąpienia problemów technicznych. W takim przypadku należy dopuścić możliwość obalenia domniemania doręczenia w chwili odebrania lub wpłynięcia korespondencji, np. ze względu na brak możliwości zapoznania się z nią na skutek uszkodzenia pliku. Brak możliwości zapoznania się adresata z treścią wysłanych danych po upływie 24 godzin od chwili ich wysłania, potwierdzonego dowodem wysłania, z przyczyn leżących po stronie operatora wyznaczonego kwalifikowany jest jako niewykonanie PURDE, za które – z pewnymi wyjątkami – odpowiada operator wyznaczony (art. 55 ust. 4 i 5 u.d.e.).

2.3. Doręczenie na konto w systemie teleinformatycznym organu albo w siedzibie organu

Doręczenie na konto w systemie teleinformatycznym organu albo w siedzibie organu stanowią wyjątek od zasady doręczania pism na adres do doręczeń elektronicznych. Pierwszy sposób doręczenia związany jest z wyłączeniem stosowania u.d.e., o którym mowa w art. 3 pkt 1 lit. d u.d.e. Zgodnie z tym przepisem u.d.e. nie stosuje się, jeżeli przepisy odrębne przewidują wnoszenie lub doręczanie korespondencji z wykorzystaniem innych niż ADE rozwiązań techniczno-organizacyjnych, w szczególności na konta w systemach teleinformatycznych. Jako przykłady takich systemów teleinformatycznych można podać ePUAP, e-Urząd Skarbowy, Platformę Usług Elektronicznych ZUS, Platformę Usług Elektronicznych Skarbowo-Celnych, Internetowe Konto Pacjenta. Część z usług publicznych dostępna jest również poprzez aplikację mObywatel[17].

W siedzibie organu może być doręczone tylko pismo w wersji papierowej do rąk własnych adresata w trybie art. 42 § 2 k.p.a. Podkreślić należy, że taki sposób doręczenia może się ziścić tylko wówczas, gdy adresat pisma znajdzie się w siedzibie organu. Niedopuszczalne jest wezwanie go do siedziby organu w celu doręczenia mu pisma[18].

---

[17] Zob. M. Wilbrandt-Gotowicz, *Art. 3*, [w:] K. Czaplicki *et al.*, *Doręczenia elektroniczne. Komentarz*, LEX/el. 2021 [dostęp 31.10.2023].

[18] P. Wajda, *Art. 39*, [w:] R. Hauser, M. Wierzbowski (red.), *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Legalis/el. 2023 [dostęp 31.10.2023].

3. Tryb pomocniczy doręczeń I i II stopnia

Nie można wykluczyć zaistnienia sytuacji, w których zastosowanie podstawowego trybu doręczeń nie będzie możliwe. Przeszkody w jego zastosowaniu mogą posiadać charakter prawny (np. pismo obejmuje w swojej treści informacje niejawne, adresatem jest osoba pozbawiona wolności) albo faktyczny (np. niedysponowanie przez adresata ADE)[19].

W trybie pomocniczym w pierwszej kolejności będzie wykorzystywać się PUH, której istota przejawia się w tym, że operator wyznaczony przekształca dokument elektroniczny nadany przez podmiot publiczny z adresu do doręczeń elektronicznych w przesyłkę listową w celu doręczenia korespondencji do adresata (art. 46 ust. 1 u.d.e.). Doręczany będzie więc wydruk dokumentu elektronicznego oraz dokumentu zawierającego wynik weryfikacji podpisu lub pieczęci elektronicznej albo potwierdzenie, że integralność oraz pochodzenie dokumentu elektronicznego od podmiotu publicznego zostały zapewnione z wykorzystaniem środka identyfikacji elektronicznej. Wydruk ten nie będzie stanowił oryginału pisma, oryginał bowiem przyjmie formę elektroniczną. Będzie posiadał jednak moc zrównaną z mocą dokumentów, z których został wykonany (art. 47 ust. 2 u.d.e.). Podstawowe zasady świadczenia PUH znajdują się w art. 45-47 u.d.e.

W razie braku możliwości wykorzystania trybu podstawowego oraz pomocniczego I stopnia (zob. np. art. 49 ust. 1 pkt 1 i 2 u.d.e.) pismo będzie doręczane przesyłką rejestrowaną albo przez pracowników organu lub przez inne upoważnione osoby lub organy. Nietrudno dostrzec, że tryb ten odpowiada w istocie dawnemu brzmieniu art. 39 k.p.a. Domyślny niegdyś sposób doręczania stał się w nowej formule doręczeń trybem stosowanym w ostatniej kolejności, gdy zastosowanie innych stanie się niemożliwe. Warto zasygnalizować, że opisywany tryb może również znaleźć zastosowanie w przypadku doręczenia decyzji, której organ administracji publicznej nadał rygor natychmiastowej wykonalności, albo decyzji, która podlega natychmiastowemu wykonaniu z mocy ustawy, w sprawach osobowych funkcjonariuszy oraz żołnierzy zawodowych albo jeżeli wymaga tego ważny interes publiczny, w szczególności bezpieczeństwo państwa, obronność lub porządek publiczny (art. 39 § 4 k.p.a.). Wówczas przepisów art. 39 § 1 i § 2 pkt 1 k.p.a. nie stosuje się.

[19] Zob. A. Cebera, *op. cit.*, s. 170-171.

Podsumowanie

Nowa formuła doręczeń w postępowaniu administracyjnym z pewnością mieści się w ramach procesów zmian administracji publicznej w XXI w. Co więcej, stanowi ona nie lada wyzwanie dla administracji. Na wstępie konieczne jest zdefiniowanie i zrozumienie pojęć oraz systemów, które mają być wykorzystywane przy realizacji doręczeń. Poszczególne, podstawowe pojęcia są definiowane poprzez wielostopniowe odesłania do innych przepisów prawa nie tylko krajowego, ale również unijnego. Odnoszą się do wielu technicznych aspektów. Stąd konieczne jest otwarcie badań nad administracją w tej sferze poza obszar nauk prawnych. Nie da się zaprzeczyć, że do wdrażania i utrzymania systemów zapewniających realizację obowiązku doręczania pism drogą elektroniczną albo hybrydową konieczne jest zapewnienie wsparcia sektora IT.

Można dostrzec, że podział na tryby podstawowe i pomocnicze doręczeń pozwala na wyodrębnienie grupy podmiotów deklarujących swoją cyfrowość, gotowość i chęć (w przypadku podmiotów fakultatywnie zakładających ADE) wykorzystywania nowych technologii w kontaktach z administracją publiczną oraz podmiotów tzw. wykluczonych cyfrowo – niemających dostępu do techniki informatycznej, albo wprawdzie mających taki dostęp, ale kontestujących wdrażanie wobec nich nowych rozwiązań e-administracji. O ile bowiem osoby fizyczne będą mogły wybrać, czy chcą korzystać z nowego sposobu doręczeń elektronicznych, o tyle podmioty publiczne będą miały obowiązek prawny, a nie uprawnienie do wykorzystywania PURDE, o ile nie zajdą przesłanki wyłączające ją.

Wdrożenie nowej formuły doręczeń jest procesem zmian na szeroką skalę. Obejmuje nie tylko wyedukowanie urzędników z zakresu nowych zasad doręczeń, ale również m.in. przygotowanie, wdrożenie i utrzymanie systemów zapewniających funkcjonowanie e-doręczeń, przygotowanie społeczeństwa, jak wnosić i odbierać pisma oraz poradzenie sobie z problemami praktycznymi stosowania nowych rozwiązań, które na obecnym etapie mogą być jedynie hipotetyczne i niemożliwe całkowicie do przewidzenia ani przez praktyków, ani teoretyków prawa oraz przedstawicieli innych nauk i grup zawodowych, które będą brały udział we wdrażaniu nowych rozwiązań. Niemniej należy zająć stanowisko, że elektroniczna komunikacja z administracją publiczną jest potrzebna. Jest wręcz nieuniknionym kierunkiem zmian administracji publicznej w XXI w. Ważne, aby była skuteczna, zrozumiała i poprawnie funkcjonowała.